

מתווה הדרכה לפעילות: קולות בדממה

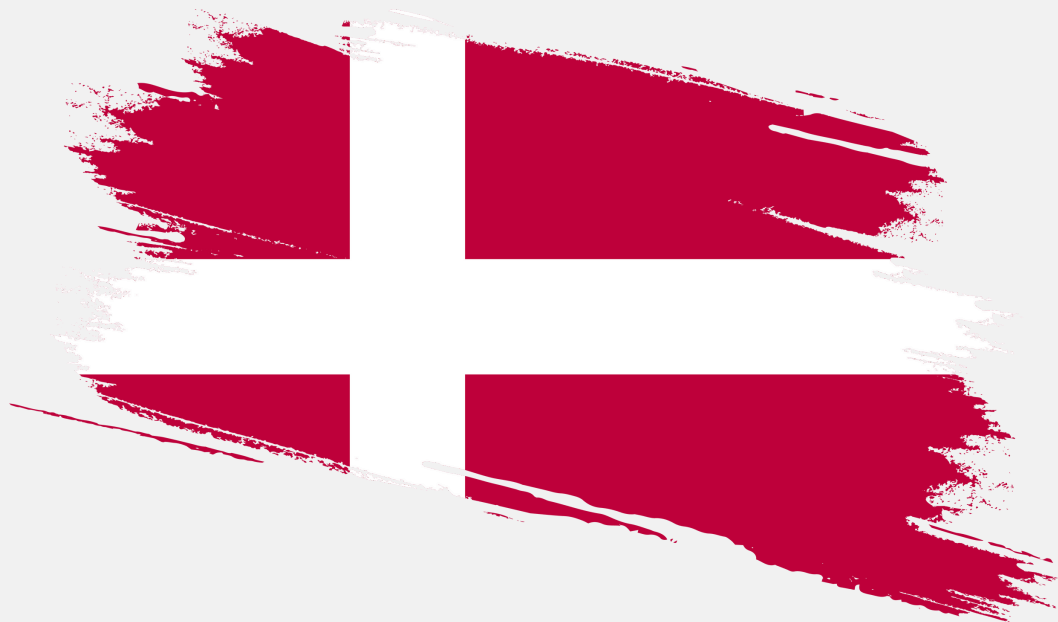

רציונל

במהלך שנת 2023 נציין 80 שנים למקרה הצלה ייחודי שהתרחש בדנמרק במהלך שנת 1943, כאשר בזמן קצר מאוד, יותר מ־7000 יהודים (כ־95% מיהודי דנמרק) הוברחו לשוודיה בסירות דיג. במהלך השנתיים האחרונות פיתח המוזיאון פעילות חינוכית, המבוססת על סרט האנימציה "VOICES IN THE VOID", השופך אור על הצלת יהודי דנמרק באוקטובר 1943, ובמרכזו: ההתגייסות של אזרחי דנמרק למען כלל יהודי המדינה. במהלך הפעילות נבחן את אירועי 1943 מנקודת מבטו של ילד אחד - בנט מלכיאר, וכן של דמויות נוספות מאותה העת. מאחורי הסיפור טמונים ערכים ואמונות אשר הכתיבו את בחירותיהם של האנשים והנשים שהיו שותפים בו. הפעילות פותחה בהנחיה אקדמית של המוזיאון היהודי הדני, ובתמיכת שגרירות דנמרק בתל אביב

מטרות

- הכרות מעמיקה עם סיפור מעשה הצלת אזרחיה היהודים של דנמרק, תוך מיצובו כחלק משמעותי מזיכרון השואה, כפי שמובא מנקודת מבטו של בנט מלכיאר בסרט: VOICES IN THE VOID.
- קיום בירור לגבי הערכים, הדילמות וההכרעות שעמדו בבסיס ההצלה, כחברה וכיחידים.
- בחינה רפלקטיבית של המשמעויות הערכיות והרלוונטיות של סיפור ההצלה עבורנו כיום.

מהלך הפעילות

הסדנה משלבת בין פעילות במליאה הכוללת דיונים מונחים, לבין משימות מקוונות עצמאיות של שהמשתתפים עושים באמצעות המכשירים הסלולריים שלהם. במהלך ההתקדמות בפעילות, המשתתפים והמשתתפות ישיבו על סקרים, ינקטו עמדות, יגיבו וישתפו תגובות ותחושות. כל אלה יתעדכנו בזמן אמת במסך שבמליאה, וישמשו כבסיס לדיונים.

פתיחה

השנה נציין את שנת השמונים להצלת יהודי דנמרק, כאשר במהלך 1943, תוך פרק זמן קצר, הדנים הצליחו להבריח יותר מ־7000 יהודים (כ־95% מיהודי דנמרק) אל שוודיה, בסירות דיג. מוזיאון בית לוחמי הגטאות, יחד עם שגרירות דנמרק בישראל, פיתחו במשותף פעילות חינוכית, השופכת אור על הסיפור המופלא הזה. במרכז של ההצלה התגייסות חברתית אדירה למען כלל יהודי המדינה, אשר הדנים ראו כאזרחים שווים לכל דבר. במהלך הפעילות נבחן את אירועי 1943 מנקודת מבטו של ילד אחד - בנט מלכיאור, וכן של דמויות נוספות מאותה העת. לאורך הפעילות נברר אלו אמונות וערכים הכתיבו את בחירותיהם של האנשים והנשים שהיו שותפים בו, וכיצד זה רלוונט לחיינו כיום.

למורה

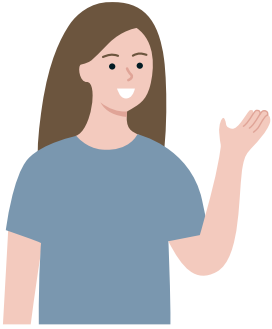
בטרם נצלול אל הסיפור, בואו ננסה למפות את הערכים שלנו, צעירים וצעירות במאה ה־21. בהמשך הפעילות, נברר האם ישנם פערים או שונות כלשהי בין הערכים שהנחו את הדנים אז לערכים שלנו היום. לאחר שאקליק על סמל הברקוד, סרקו את ה־QR שעל גבי המסך, באמצעותו תיכנסו לפעילות במכשירים הסלולריים. במסך הראשון תמלאו סקר קצר. לאחר מכן הניחו בצד הנחיות את המכשירים הסלולריים ונבחן יחד את תוצאות הסקר

הנחיות

על מסך המליאה, הקליקו על כפתור 'תוצאות הסקר' לאחר שהמשתתפים דיווחו כי סיימו למלא אותו. כעת גללו את תוצאות הסקר על גבי המסך הראשי.

שאלה לדין: מה לדעתכם ניתן ללמוד על הערכים שלכם מתוך תוצאות הסקר?

למורה

בשלב זה של הפעילות המשתתפים בוחנים את הערכים שלהם באופן תיאורטי ומופשט. כולנו רוצים להאמין שחשוב לעזור לכל אדם שנקלע לצרה, גם אם זה מסכן אותנו, אבל את זה ניתן לבחון רק בעתות סכנה. עוד נשוב לערכים האלה במהלך הפעילות, כדי לבחון אותם מנקודות מבט נוספות. לאחר הצגת תוצאות הסקר, לחצו על כפתור 'שאלות אפשריות לדין' המעלות מספר דילמות אופציונליות. עם סיום הדיון, סגרו את החלונת והקליקו על כפתור 'חזרה למליאה'.

שאלות אפשריות לדין:

- הביאו דוגמה מעשית ליישום של אחד הערכים שהוזכרו בשאלון - סולידאריות, אקטיביזם, הכלה, שוויון, אומץ לב.
- מהו הערך החשוב ביותר בעיניכם, ומדוע?
- אלו קשיים או דילמות יכולות לגרום לנו לפעול בניגוד לסולם הערכים שלנו

הנחיות

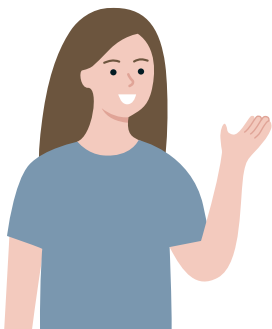
היחסים בין החברה הדנית ליהודי דנמרק לא החלו עם פרוץ מלחמת העולם השנייה, או בכיבוש הנאצי את דנמרק. קדמו לכך מאות שנים של יחסים מורכבים, שכללו מגמות של שילוב והכלה לצד דחייה והדרה, בין רוב דני נוצרי הומוגני לבין מיעוט מהגרים יהודי. בואו נכיר את הרקע ההיסטורי.

כעת נצפה במשותף בסרטון המתאר את תהליכי השתלבותם של יהודי דנמרק לאורך הדורות.

לאחר הצפייה בסרט, לחצו על כפתור 'שאלות אפשריות לדין' המעלות מספר דילמות אופציונליות.

שאלות אפשריות לדין:

- אילו ערכים ומושגים עולים מסיפור הגירתם של היהודים לדנמרק וניסיונות ההשתלבות שלהם?
- האם אותם ערכים ומושגים מזכירים לכם סיפורי הגירה אחרים, לאו דווקא של יהודים? כיצד?
- מהם האתגרים הניצבים בפניה של חברה קולטת הגירה? כיצד ניתן להתמודד עימם?

למורה

כאשר מתוודעים לאירוע היסטורי, לפעמים קשה לזכור שמדובר בבני אדם אמיתיים שחוו אותו על בשרם על כל המשתמע מכך - רגשות, מחשבות, אמונות והכרעות שנאלצו לקבל. אחת המשפחות שחוו את האירועים הדרמטיים בדנמרק באוקטובר 1943, היו בני משפחת מלכיאור.

סיפור הצלתם מתואר בסרט 'Voices in the void', המבוסס על עדותו של הילד בנט מלכיאור, לימים הרב הראשי של דנמרק.

במהלך הצפייה בסרט, שימו לב לערכים השונים הבאים לידי ביטוי בקרב העם הדני במהלך הכיבוש הגרמני.

הנחיות

לחיצה על אייקון הוידאו תפעיל את הסרט (ניתן להגדיל את חלון הצפייה). עם סיום הסרט, לחצו על כפתור 'שאלות אפשריות לדיון' המעלות מספר דילמות אופציונליות.

למורה

שאלות אפשריות לדיון:

- אלו תחושות / מחשבות עלו אצלכם במהלך הצפייה בסרט?
- האם עדותו של מלכיאור הפתיע אתכם? כיצד?
- אלו דילמות ניצבו בפני האזרחים הדנים הלא-יהודים בסיפור העדות? כיצד התמודדו עימן?

סיפורה של משפחת מלכיאור הוא סיפור אחד מאלפי סיפורי הצלה. לכל משפחה, איש ואישה, ילד וילדה, עדות החושפת עוד רבדים והיבטים של האירועים הדרמטיים שהתרחשו באוקטובר 1943 בדנמרק.

כיצד פעלו היהודים נוכח סכנת הגירוש? כיצד פעלו הדנים? כיצד התנהל מבצע ההצלה בפועל?

בחלק הבא של הפעילות תיחשפו אל סיפורים נוספים על גבי מפה אינטראקטיבית של דנמרק, במכשירים הסלולריים שלכם. פעלו בהתאם להנחיות. לאחר מכן תועברו ישירות לפעילות הסקר האחרונה.

הנחיות

סיסמה לפעילות: 1943

שאלה: בעקבות הפעילות במפה, אילו סיפורים או עדויות תפסו את תשומת ליבכם?

למורה

ניתן לפתוח את התחנות השונות שעל המפה במליאה, בהתאם לסיפורים ולעדויות שבחרו המשתתפים. לאחר שהשיבו על שאלות הסקר ושלחו אותו, הקליקו על כפתור 'תוצאות הסקר', ועברו עליהן במשותף. לאחר מכן לחצו על כפתור 'שאלות אפשריות לדין' המעלות מספר דילמות אופציונליות.

שאלות אפשריות לדין:

- הביאו דוגמאות ליישום מעשי של ערכים כפי שבאו לידי ביטוי בעדויות על סיפור ההצלה.
- לאור העדויות שאליהן נחשפתם, באילו מקרים קשה יותר להתנהג בהתאם לערכים שלנו? מה נדרש מאיתנו כדי לקיים את הערכים שלנו ב"רגע האמת"?
- אילו לקחים או השראה ניתן לאמץ להיום, מתוך האירועים שנחשפתם אליהם בסיפור ההצלה?

בנט מלכיאר הפך זאת למשימת חייו להפיץ את האור שהתגלה לתפיסתו במהלך סיפור ההצלה. את המשימה הזו ממשיכים כיום גם בנו ונכדו - מיכאל ויאיר מלכיאר.

השמיעו את קולכם!

בחלק האחרון של הפעילות תמצאו מגוון פוסטים הכוללים ציטוטים של בני משפחת מלכיאר, בנוגע ללקחים ולתובנות שלהם מסיפור ההצלה. מבין הפוסטים הבאים שבפאדלט, בחרו אחד שדיבר אליכם במיוחד, והעלו תגובה. **כתבו בפאדלט ערך אחד שהייתם מאמצים מהפוסט הזה לעצמכם ולחברה שלנו היום.**

לאחר העלאת הפוסטים, הציגו את התגובות בפאדלט במליאה.

סיסמה לפעילות: 2023

סיכום

שאלה לדין: מדוע לדעתכם חשוב ללמוד על הצלת יהודי דנמרק, ואלו לקחים ותובנות ניתן לקחת מהסיפור הזה?

בפעילות זו נחשפתם לאירוע ייחודי בתולדות ההצלה במהלך השואה, כאשר רבים בחברה הדנית התגייסו להגנה על יהודי דנמרק, החל מהמלך כריסטיאן העשירי ועד לדייגים שהסתכנו בהעברת היהודים לשוודיה בסירותיהם. הדנים לא היפנו עורף ליהודים, כפי שקרה בכל כך הרבה מדינות אחרות, וכפי שלימים גם כתב בנט מלכיאר:

"בהחלטתם של הדנים להיות נאמנים לאזרחים היהודים, הם הצילו את הרוב המוחלט של יהודי דנמרק. זו הייתה תנועה עממית, אף אחד לא ניהל אותה וכולם השתתפו בה בדרך זו או אחרת".

הנחיות

